Komission toinen ehdotus asetuksen (EU) 651/2014 korvaavaksi asetukseksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 6.11.2026

Erityisasiantuntija Aino Vehkavaara

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus

- Uusi yleinen ryhmäpoikkeusasetus korvaisi nykyisin voimassa olevan asetuksen (EU) N:o 651/2014 (jäljempänä yleinen ryhmäpoikkeusasetus).
- Valtiontukisääntelyn tavoitteena on taata EU:ssa toimiville yrityksille tasapuoliset kilpailuolosuhteet ja minimoida jäsenvaltioiden välistä tukikilpailua.
- Komissiolle on lähtökohtaisesti ilmoitettava ennakolta tukiohjelmista tai yksittäisistä tuista, jos kyse on SEUT-sopimuksen 107 artiklan tarkoittamasta valtiontuesta.
  - Komissio tutkii tukien yhteensopivuuden sisämarkkinoille, ja viranomainen voi myöntää tuen vasta komission hyväksynnän jälkeen.
  - Ryhmäpoikkeusasetukset ovat poikkeuksia ennakkoilmoitusvelvollisuudesta.
- Yleinen ryhmäpoikkeusasetus on nykyisellään keskeisin valtiontukien myöntämisessä käytetty EU-säädös.
  - Komission vuoden 2024 tukitietoihin perustuvan arvion mukaan 69 prosenttia kaikista EU:n jäsenvaltioiden valtiontukitoimenpiteistä tehtiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla.

Valtiontukipolitiikka asetuksen taustalla

- Kilpailua suojaava valtiontukipolitiikka voidaan nähdä erityisen tärkeänä pienille jäsenvaltioille, sillä se ehkäisee kilpailua vääristäviä tukikilpailuja ja turvaa tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla.
- Viime vuosien kriisit, EU:n politiikkatavoitteet ja geopoliittinen tilanne ovat kuitenkin johtaneet enenevissä määrin myös teollisuuspolitiikan vahvistumiseen sekä valtiontukien hyödyntämiseen sääntelyvälineenä.
- Toisessa luonnoksessaan komissio asemoi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen aiempaa selvemmin välineeksi, jolla pyritään nopeuttamaan julkisen tuen käyttöä EU:n investointi- ja kilpailukykyvajeen korjaamisessa.

Asetuksen kokonaisuudistus

- Komissio pyrkii saattamaan uuden asetuksen voimaan 1.1.2027.
  - Komissio antoi ensimmäisen englanninkielisen ehdotuksensa 25.2.2026.
  - Komissio antoi toisen englanninkielisen ehdotuksensa 17.7.2026.
  - Komissio ei ole julkaissut varsinaista uudistuksen kilpailuvaikutuksia koskevaa vaikutusarviointia.
- Valtioneuvoston kanta yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kokonaisuudistukseen on esitetty eduskunnalle 23.4.2026 toimitetussa kirjelmässä U 27/2026 vp, jota täydennetään ja täsmennetään U-jatkokirjelmällä UJ 13/2026 vp.
  - Suomen eduskunnalle huhtikuussa 2026 annetussa U-kirjelmässä määritetyt kannat ovat edelleen pääosin perusteltuja.

Uusia ehdotettuja tukimuotoja

- Laajennetun päästökaupan (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/959, jäljempänä ETS2) kustannusten kompensaatio rakennus-, tieliikenne- ja lisäsektoreille
  - Varsinaisia päästökauppakompensaatiota koskevia suuntaviivoja ole muutettu vastaavalla tavalla eikä ole tiedossa, että komissiolla olisi laajaa kokemusta tukien arvioinnista.
  - Valtioneuvoston kanta ehdotettuun ennakkoilmoituksesta vapautettuun laajaan tukimuotoon on varauksellinen, mutta se mahdollistaa opt-in-sektorien (kuten maatalouden) tukimahdollisuuksien tarkoituksenmukaisen edistämisen kohdennetusti suuntaviivauudistusten ja notifiointimenettelyn kautta.
- Pk-yritysten lehtijulkaisujen tuotanto- ja levitystuki
- Tukimuoto hankkeille, joiden tuki myönnetään keskitetysti hallinnoidun EU-ohjelman rahoitusvälineiden kautta ja johon sisältyy rahoitustuen välittäminen kolmansille osapuolille (niin sanottu cascade-tuki)

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisala

- Tuki kalastus- ja vesiviljelyalan tutkimukseen ja kehittämiseen jäisi komission uuden ehdotuksen nojalla sektorikohtaisen kalastus- ja vesiviljelyalan ryhmäpoikkeusasetuksen 2022/2473 piiriin.
  - Tätä voidaan pitää systemaattisesti järkevänä ratkaisuna. Sektorikohtaiset ryhmäpoikkeusasetukset ovat jatkossakin vaihtoehto tukijärjestelmien suunnittelulle ja toteutukselle ja mahdollistavat täten muun muassa luonnonvara-alojen erityispiirteiden huomioon ottamisen.
- Kalastus- ja vesiviljelysektori on rajattu ulos puhtaiden ajoneuvojen tai nollapäästöisten ajoneuvojen hankintaan sekä ajoneuvojen jälkivarusteluun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävän investointituen piiristä.

Vaikeuksissa olevien yritysten tuet

- Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen voi vääristää kilpailua huomattavasti, minkä vuoksi niiden tukemisen tulee olla sallittua pääsääntöisesti vain tarkkaan rajatuissa tilanteissa (U 27/2026 vp).
- Ehdotetulla mahdollisuudella myöntää energiaverotukea vaikeuksissa oleville yrityksille nähdään merkittäviä haitallisia vaikutuksia kilpailun sekä Suomen kilpailukyvyn ja ympäristötavoitteiden, energiansäästö- ja erityisesti EU:n sähköistämistavoitteen osalta.
  - Komission toinen ehdotus voisi käytännössä mahdollistaa energiaverodirektiivissä säädetyn vähimmäistason alittavat verot.
- Ehdotettua innovatiivisia yrityksiä koskevaa poikkeusta vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä voidaan kuitenkin pitää perusteltuna.
  - Innovatiivisille startup-yrityksille on alkuvaiheessa tyypillistä kasvumalli, johon voi liittyä oman pääoman nopea väheneminen ilman, että tämä sellaisenaan osoittaa yrityksen olevan taloudellisissa vaikeuksissa.
  - Valtioneuvoston kanta on, että ehdotettu viiden (5) vuoden poikkeus on liian lyhyt → innovatiiviseen startup-yritykseen ei tulisi soveltaa pääoman menettämistä koskevaa ehtoa kymmeneen (10) vuoteen rekisteröinnistä tai toiminnan aloittamisesta.

Muita merkittäviä ehdotuksia

- Komissio ehdottaa toisessa luonnoksessaan ensimmäistä ehdotustaan korkeampia inflaatiokorotettuja rahamääräisiä kynnysarvoja, joita suurempi tuki ei ole ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista.
  - Merkittävä käytännön siirtymä ilmoitusmenettelystä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen piiriin kohdistuu ympäristö- ja energiatukiin, TKI-infrastruktuureihin, laajakaistahankkeisiin sekä eräisiin suuriin infrastruktuuritukiin. Etenkin kaukolämpö- ja jäähdytyshankkeiden osalta muutos voi tuoda yksittäisiä erittäin merkittäviä tukia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen piiriin.
- ”Töiden alkamisen” objektiivinen määrittely siten, ettei tukien hakuprosessi aiheettomasti viivästytä hankkeiden valmistelua: töiden alkamiseksi ei laskettaisi sellaista kustannusta, joka olisi yhteensä alle 2 % joko tukikelpoisista investointikustannuksista tai toiminnan kustannuksista koko toiminnan tukikelpoisena aikana.
  - Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen lähtökohtana on, että tuensaajan on haettava tukea ennen töiden alkamista, jotta tuki voi vaikuttaa investointi- tai toimintapäätökseen.
- Laajennettu pk-yritysten avainhenkilöiden osakepohjainen rekrytointi- ja työllistämistuki, joka kattaa osakkeina, osakeoptioina tai osakewarrantteina tapahtuvaa palkitsemista koskevat tukiohjelmat.

Kiitos!